

Søknad om midlertidig brukstillatelse – Informasjon om avvik vedrørende kledning brukt i eneboliger, småhus, toetasjes lavblokker og fritidsboliger

Midlertidig brukstillatelse kan gis for boliger med royalimpregnert kledning

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) gjorde fredag 30.04.2021 en endring i TEK17 § 3-1, [se pressemelding](#). Endringen åpner opp for midlertidig brukstillatelse for bygg med royalimpregnert kledning dersom ansvarlig foretak kan bekrefte at bygget har tilfredsstillende personsikkerhetsnivå. Direktoratet for byggkvalitet (DiBK) kom samtidig med en veiledning om midlertidig brukstillatelse og ferdigattest for bygninger med royalbehandlet kledning, [se veiledning](#).

Det fremkommer av veiledningen til DiBK hva som skal til for å få midlertidig brukstillatelse for et bygg med royalkledning:

Kommunen kan gi midlertidig brukstillatelse dersom ansvarlig søker bekrefter at tiltaket har tilfredsstillende personsikkerhet, og informerer kommunen om at det foreligger et avvik knyttet til royalbehandlet kledning.

Bransjen har utarbeidet forhåndsdokumentert brannfaglig redegjørelse av personsikkerheten, som er dekkende for eneboliger, fritidsboliger, småhus og lavblokker (brannklasse 1) og boligblokker i tre og fire etasjer med sprinkleranlegg (brannklasse 2). Se tabell 1.

Det er naturlig at ansvarlig søker kan bruke disse som grunnlag for å vurdere sikkerhetsnivået i den enkelte byggesaken. Vi presiserer imidlertid at byggesaken likevel følger ansvarsrettssystemet. Det betyr at det er foretaket som har erklært ansvarsrett (for den konkrete oppgaven) i den enkelte byggesaken som har ansvaret for at kravet til sikkerhet er oppfylt.

For boligtyper som ikke dekkes av de forhåndsdokumenterte brannfaglige redegjørelsene, bør en ansvarlig prosjekterende for brannssikkerhet i tiltaksklasse 3 gjøre en individuell vurdering av hvert enkelt tiltak, og vurdere om personsikkerheten er tilfredsstillende for midlertidig brukstillatelse.

I veilederen skriver DiBK følgende om ansvarlig foretak og plassering av tiltaksklasse:

Det er ansvarlig søker som skal foreslå plassering i tiltaksklasse. Kommunen skal legge denne til grunn, med mindre den åpenbart er feil eller ikke er dekkende for oppgaven. Dersom kommunen overprøver vurderingen til ansvarlig søker, fatter kommunen et enkeltvedtak som skal begrunnes og som kan påklages.

Det fremgår av § 9-3 første ledd at plasseringen i tiltaksklasse skal skje etter en vurdering av oppgavens kompleksitet, vanskelighetsgrad og mulige konsekvenser som mangler og feil kan få for helse, miljø og sikkerhet. Bestemmelsen må ses i sammenheng med § 9-4, som beskriver nærmere oppdeling av tiltaksklasser.

Direktoratet presiserer at det skal tas utgangspunkt i forskriftens ordlyd.

Tabellen i veiledningen til § 9-4 kan fungere som et hjelpemiddel.

Kommunene skal legge til grunn forslaget fra ansvarlig søker, og skal normalt ikke overprøve dette. I denne sammenhengen er det viktig at kommunen ikke leser tabellen som absolutte vilkår og endrer tiltaksklassen utelukkende basert på tabellens innhold. Slik direktoratet ser det er det derfor ikke nødvendig at alle fraviksanalyser utføres av foretak som tilfredsstiller kravene for prosjektering i tiltaksklasse 3.

I tabell 1 og under avsnittet "Dette skal til for å få midlertidig brukstillatelse" er det gitt veiledning om plassering av tiltaksklasse for oppgaven med prosjektering av brannsikkerhet, i byggesaker der det er brukt royalbehandlet kledning på bygningen.

I veilederen til DiBK er det vist til en tabell 1 som viser oversikt over bygningstyper og tiltaksklassel plassering. Se utklipp fra tabell 1 under

Tabell 1

Bygningstype		Alle boenheter har utgang til terreng	Bruk av standardisert forhåndsdokumentasjon for vurdering av personsikkerhet	Tiltaksklasse
Boligbygg i brannklasse 1 Småhusbebyggelse med gode og forutsigbare rømningsforhold				
Frittliggende eneboliger og fritidsboliger med én boenhet		Ja	Ja	1
Kjedehus ¹		Ja	Ja	1
Rekkehus (kun vertikale leilighetsskiller)		Ja	Ja	1
Frittliggende boligbygg i maksimalt tre etasjer med horisontale leilighetsskiller ²		Ja	Ja	1
Frittliggende boligbygg i to etasjer med horisontale leilighetsskiller ³		Nei	Ja	1

For om søknad om ferdigattest fremgår det følgende av veilederen fra DiBK:

Som vist over, må ansvarlig prosjekterende gjennomføre en analyse i tråd med TEK17 § 2-2, i tilfeller der de preaksepterte ytelsene ikke er oppfylt. Vår erfaring er at foretak som i hovedsak utfører oppgaver i tiltaksklasse 1 og 2 vanligvis prosjekterer i tråd med preaksepterte ytelser, og har liten erfaring med å prosjektere med fravik fra preaksepterte ytelser. For å avhjelpe dette, er bransjen i ferd med å utvikle standardiserte analyser for ulike typer boliger. Bransjeforeningen Boligprodusentene, i samarbeid med andre, har engasjert SINTEF Community og kvalifiserte brannrådgivere til å definere representative bygningstyper for ulike typer boligbygg med royalkledning. Deretter skal det utarbeides standardiserte og forhåndsdokumenterte fraviksanalyser for disse representative bygningstypene. For bygg i tiltaksklasse 3, må det foretas individuelle analyser.

Ved å bruke en slik type standardisert fraviksanalyse, kan oppgaven plasseres i tiltaksklasse 1 eller 2, slik at eksisterende foretak kan erklære ansvar uten å måtte innhente ekstern kompetanse.

Bruk av standardiserte fraviksanalyser følger ansvarssystemet på vanlig måte. Det vil være ansvarlig prosjekterende som står ansvarlig overfor bygningsmyndigheten dersom det oppdages feil ved prosjekteringen ved et eventuelt tilsyn. Dette innebærer også at ansvarlig prosjekterende vil måtte bekrefte i prosjekteringen at det konkrete tiltaket samsvarer med de forutsetningene som gjelder for det representative analysebygget.

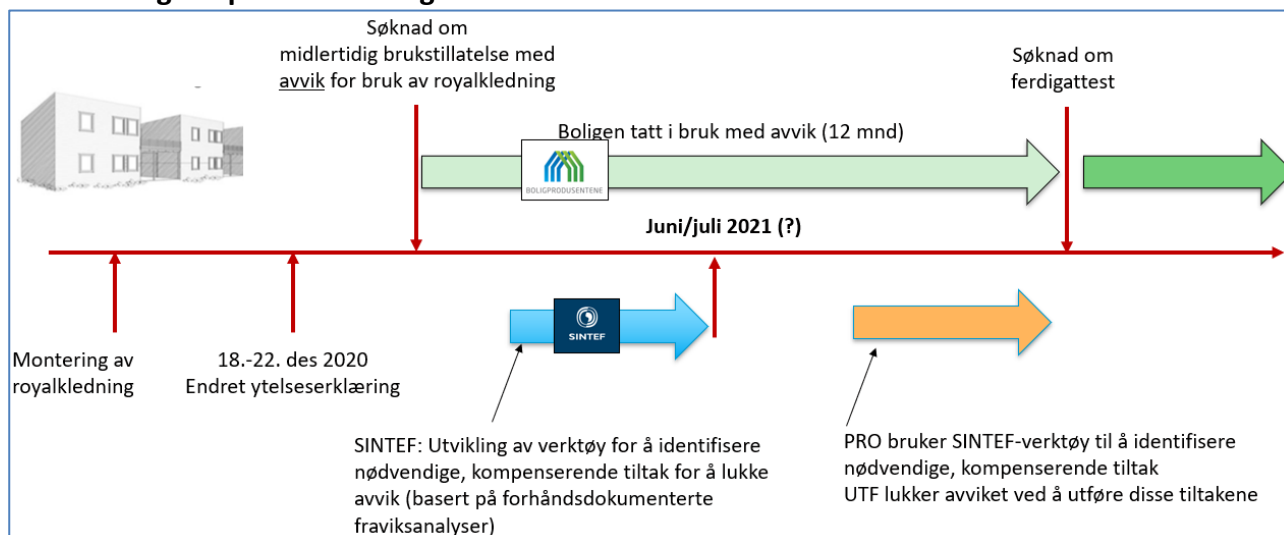
Midlertidig avvik vedrørende utvendig kledning

Eneboliger, småhus, toetasjes lavblokker og fritidsboliger ligger i brannklasse 1. Preakseptert ytelse til utvendig overflate for boliger i brannklasse 1 skal tilfredsstille D-s3,d0, jf. veiledningen til TEK17 § 11-9 annet ledd. Det er montert royalimpregnert kledning på boligen i god tro om at den tidligere deklarererte brannklassifiseringen av produktet D-s2,d0 var korrekt. Dette stemmer ikke lenger med de nye ytelseserklæringer fra royalprodusentene.

Det har oppstått et avvik da royalimpregnert kledning ikke tilfredsstiller preakseptert ytelse i veiledningen til TEK17 § 11-9 annet ledd. Avviket tilknyttet royalimpregnert kledning vil bli løst når verktøyet fra SINTEF Community for å lukke avviket knyttet til bruk av royalimpregnert kledning i boliger foreligger. Når SINTEF-verktøyet foreligger må prosjekterende bekrefte i sin prosjektering at det aktuelle tiltaket samsvarer med de spesifiserte forutsetningene som gjelder for SINTEFs forhåndsdokumenterte fraviksanalyse. Deretter må ansvarlig utførende bekrefte i sin kvalitetssikring at tiltaket er utført i henhold til prosjekteringen før søknad om ferdigattest. Med bruk av SINTEF-verktøyet kan prosjektets ordinære prosjekterende løse fraviksanalysene i tiltaksklasse 1 og 2.

SINTEF-verktøyet forventes å foreligge i slutten av juni. Da vil man vite hvilke kompenserende tiltak som ev. må prosjekteres og utføres i det enkelte prosjekt. Nødvendige, kompenserende tiltak for å **lukke avviket vil bli vurdert og gjennomført før søknad om ferdigattest.** I verste fall må den royalimpregnerte kledningen skiftes ut.

Fremdrift og tidsplan for lukking av avvik

Det kan gis midlertidig brukstillatelse for et tiltak når ansvarlig søker i søknaden bekrefter at tiltaket har tilfredsstillende sikkerhetsnivå for personer, jf. pbl § 21-10 tredje ledd og SAK10 § 8-1 tredje ledd. Ved søknad om midlertidig brukstillatelse skal personsikkerheten være ivarettatt, mens det ved søknad om ferdigattest også må tas fullt ut hensyn til materielle verdier og miljø- og samfunnsmessige konsekvenser slik det framkommer av kravene i TEK17.

Det er utarbeidet en brannredegjørelse som redegjør for brannsikkerheten for eneboliger, småhus, toetasjes lavblokker og fritidsboliger i brannklasse 1. Redegjørelsen er utarbeidet av brannrådgivere med lang erfaring og høyt faglig nivå; dr.ing. Nils E. Forsén, Strandfors AS (ex Multiconsult) og branningeniør Geir Jensen, Fss AS (ex COWI). Brannredegjørelsen beskriver tydelig at avviket på grunn av **bruk av royalimpregnert kledning anses å ha mindre betydning for personsikkerheten**. Boligprodusentenes Forening vurderer derfor at avviket ikke er til hinder for et det kan gis midlertidig brukstillatelse, jf. krav i lov og forskrift.

Foretaket som er ansvarlig for prosjektering av brann må i tiltaket bekrefte til ansvarlig søker at boligbygget samsvarer med forutsetningene i brannredegjørelsen og oppdatere sin samsvarserklæring. Ansvarlig søker kan da i søknaden om midlertidig brukstillatelse opplyse til kommunen at tiltaket har tilfredsstillende personsikkerhetsnivå for å kunne tas i bruk. Når dette er gjort mener Boligprodusentene at tiltaket er i samsvar med den nye veiledningen til DiBK om midlertidig brukstillatelse og ferdigattest for bygninger med royalbehandlet kledning. Slik at det ikke er behov for nye foretak og høyere tiltaksklasse for brannsikkerhetsprosjektering i tiltaket.

Boligprodusentenes Forening

Per Jæger
Administrerende direktør

Marita Grande
Fagsjef

Vedlegg: Brannnotat fra Strandfors AS, datert 25.1.2021

NOTAT

OPPDRAAG	Boligprodusentene – Royalimpregnert kledning	STED/DATO	OSLO/20210125
EMNE	Situasjon mht materialelegenskaper ved brann	UTFØRT	NILS E. FORSÉN (NEF)
OPPDRAAGSGIVER	Boligprodusentene	KONTROLLERT	GEIR JENSEN (FSS AS)
KONTAKTPERSON	Per Jæger		
KOPI		GODKJENT	

VEDRØRENDE SØKNAD OM MIDLERTIDIG BRUKSTILLATELSE - AVVIK FOR ROYALIMPREGNERT KLEDNING BRUKT I ENEBOLIGER, SMÅHUS, TOETASJES LAVBLOKKER OG FRITIDSBOLIGER**1 Om regelverket og søknad om midlertidig brukstillatelse**

Byggteknisk forskrift (TEK17) stiller i kapittel 11 krav om at byggverk skal prosjekteres og utføres slik at det oppnås tilfredsstillende sikkerhet for personer, for materielle verdier og for miljø- og samfunnsmessige forhold.

Det kan gis midlertidig brukstillatelse for boligen når det kan dokumenteres at tiltaket har tilfredsstillende sikkerhetsnivå for personer, jf. pbl § 21-10 tredje ledd og SAK10 § 8-1 tredje ledd. Ansvarlig søker må i søknaden om midlertidig brukstillatelse bekrefte at boligen har tilfredsstillende sikkerhetsnivå for personer som skal bruke boligen.

Ved søknad om midlertidig brukstillatelse skal personsikkerheten være ivaretatt, mens det ved søknad om ferdigattest også må tas fullt ut hensyn til materielle verdier og miljø- og samfunnsmessige konsekvenser slik det framkommer av kravene i TEK17.

2 Produsentene av royalimpregnert kledning endret ytelseserklæringen

Det følger av preaksepterte ytelser i veiledningen til TEK17 § 11-9 annet ledd at boliger i brannklasse 1 må ha utvendig overflate som tilfredsstillende D-s3,d0. Den samme brannklassen D-s3,d0 kan også benyttes i 3 og 4 etasjes boligbygg når det er liten fare for brannspredning til eller fra nabobyggverk.

Produsentene av royalimpregnert trekledning oppga tidligere i ytelseserklæringene at brannklassen var D-s2,d0. I slutten av desember 2020 nedklassifiserte Moelven Wood til E-s2,d0, mens Talgø Møre, Marnar Bruk og Alvådal skurlag nedklassifiserte ytelsen til NPD (No Performance Declared).

I mange pågående boligprosjekter har royalimpregnert kledning blitt montert i god tro om at den tidligere deklarererte brannklassen D-s2,d0 var korrekt. Med endringene i ytelseserklæringene tilfredsstilles ikke preakseptert ytelse D-s3,d0.

3 Avvik for boligbygg med royalimpregnert kledning

I boligbygg hvor det er benyttet royalimpregnert kledning, vil ovenstående innebære et avvik fra preakseptert ytelse. Det vil ta tid å lukke avviket. Produsentene av royalimpregnert kledning skal gjennomføre nødvendige branntester for å dokumentere om produktet tilfredsstiller kravet til preakseptert ytelse.

For boligbygg under bygging med royalimpregnert kledning, hvor kledningen er fullført eller i alt vesentlig montert, kan det søkes om midlertidig brukstillatelse med informasjon om avviket knyttet til kledningen. Forutsetningen for dette er at personsikkerheten i boligbygget er tilfredsstillende.

Avviket lukkes når branntestene er utført og eventuelle tiltak på boligene er vurdert og gjennomført. Avviket må være lukket før det søkes om ferdigattest.

Det forutsettes at fasadekledning som vender mot rømningsvei tilfredsstiller preaksepterte ytelser i VTEK.

4 Hvordan påvirkes sikkerheten i boligbygg av brannegenskapene til den utvendige kledningen?

Hovedstrategien for brannvern i mindre boligbygg er at personer skal få tid til å rømme trygt ut av sin bolig. De aller fleste branner oppstår inne, og personer skal raskt kunne komme seg ut og ha alternative rømningsveier eller utganger ut av boligen. Tidligfase er viktig. Branntilløp inne i rom kan raskt utvikle seg til full overtenning.

Innendørs er overflateegenskapene til tre i tidligfase viktige for personsikkerhet pga røykutvikling ("s"), og for spredning (A, B, C, D, E, F). Utendørs er overflateegenskapene viktige for spredning slik at brann kan kontrolleres av brannmannskap, men representerer ikke stor risiko for personer inne eller ute. Ytelsen D-s3,d0 anvendes av CENs-medlemsland i mangel av egnet klassifisering for utvendig kledning. "s3" betyr uklassifisert ("ikke s1, ikke s2"), og "d0" betyr ingen dryppende flammer (plast o.l.). "D" betyr at brannspredning er lite kritisk. Når det er vesentlig spredningsrisiko forbundet med trekledning, kreves klasse A, B-s1,d0 eller andre sikkerhetstiltak.

Dersom det utvendig brukes behandlet trekledning som ikke oppfyller D-s3,d0, påvirkes verdisikkerheten ved at brannmannskap i innsats kan møte en brann som har spredt seg høyere enn brannen hadde gjort med kledning D-s3,d0. I mindre boligbygg vil brannen likevel være innenfor rekkevidde for brannmannskapets slokkeredskap, men situasjonen representerer et avvik fra preakseptert ytelse. Personsikkerheten anses imidlertid å være upåvirket.

5 Konklusjon

Brannegenskapene til utvendig kledning har betydning for spørsmål knyttet til verdisikring, og anses å ha mindre betydning for personsikkerheten. Mindre boligbygg som er kledd med royalimpregnert fasadepanel anses å ha tilstrekkelig personsikkerhetsnivå for å kunne søke om midlertidig brukstillatelse.

Bygningstyper som omfattes av vurderingen

Tabell 1 viser hvilke bygningstyper som omfattes av vurderingen i kapittel 5.

Tabell 1: Bygningstyper (ref. [blankett 5174 Søknad om tillatelse til tiltak](#)).

Eneboliger
111 Enebolig
112 Enebolig med hybel/sokkelleilighet
113 Våningshus Tomannsbolig
Tomannsboliger
121 Tomannsbolig, vertikaldelt
122 Tomannsbolig, horisontaldelt
123 Våningshus, tomannsbolig, vertikaldelt
124 Våningshus tomannsbolig, horisontaldelt
Rekkehus, kjedehus, andre småhus
131 Rekkehus
133 Kjede-/atriumhus
135 Terrassehus
136 Andre småhus med 3- boliger eller flere
Store boligbygg
141 Stort frittliggende boligbygg på 2 et.
144 Store sammenbygde boligbygg på 2 et.
For fritidsboliger omfattes:
161 Hytter, sommerhus ol. fritidsbygg (begrensning maksimalt to etasjer)
162 Helårsbolig som benyttes som fritidsbolig
163 Våningshus som benyttes som fritidsbolig
Anneks for overnatting (inngår i 182 Garasje, uthus, anneks til fritidsbolig)

Følgende bygningstypene omfattes ikke av Tabell 1:

- 142 Stort frittliggende boligbygg på 3 og 4 et.
- 143 Stort frittliggende boligbygg på 5 et. eller mer
- 145 Store sammenbygde boligbygg på 3 og 4 et.
- 146 Store sammenbygde boligbygg på 5 et. eller mer